

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

16 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Boico Victor

judecând în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2020, în cauza penală privindu-l pe

Popov Serghei XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX, domiciliat în XXXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 11.04.2016 – 12.04.2018 (prima instanță);
2. 09.07.2018 – 18.12.2018 (instanța de apel);
3. 25.11.2019 – 12.05.2020 (instanța de recurs ordinar);
4. 24.07.2020 – 08.12.2020 (instanța de apel);
5. 06.07.2021 – 16.11.2021 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 12 aprilie 2018, a fost încetat procesul penal în privința inculpatului Popov Serghei învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta constituie contravenția prevăzută la art. 78¹ Cod contravențional, fără aplicarea sancțiunii contravenționale, în legătură cu expirarea termenului de prescripție prevăzut la art. 30 Cod contravențional.

1.1 Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Popov Serghei la 16.01.2016, în timp ce se afla la domiciliul amplasat pe XXXXX, numind-o cu cuvinte necenzurate pe fosta soția cet. Popova Valentina a inițiat un conflict cu aceasta, aplicându-i ultimei lovituri pe diferite regiuni ale corpului, a îmbrâncit-o și a insultat-o, cauzându-i suferințe fizică și psihică.

Potrivit raportului de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie nr. 236 din 25 martie 2016, în rezultatul examinării cet. Popova Valentina careva tulburări psihice nu suferă. După evenimentele menționate a dezvoltat „*Tulburare de stres post-traumatică*”, manifestată prin insomnie, cefalee periodică, starea de tensiune

permanentă, în perioada comiterii asupra ei a acțiunilor de violență în familie (16 ianuarie 2016), ea careva tulburări psihice de intensitate psihotică nu a manifestat, a putut înțelege corect caracterul și semnificația acțiunilor îndreptate asupra ei, le putea percepe în prezent le poate reda. Pe marginea cazului dat poate depune declarații.

Astfel, de acțiuni aveau loc sistematic, mai intensiv începând din anul 2011, învinuitul Popov Serghei manifesta un comportament agresiv atât fizic cât și psihic față de membrii familiei.

Așadar, prin acțiunile sale intenționate, Serghei Popov este învinuit de procuror că a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, violența în familie – adică acțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru a familiei, care a provocat suferință fizică și psihică.”

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apeluri de către:

2.1 Inculpat, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei, pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie achitat, invocând că, prima instanță nu a respectat prevederile art. 101 Cod de procedură penală, nu a fat o apreciere cuvenită probelor administrate la dosar.

2.2 Avocatul Zadorojnîi Andrei în numele inculpatului, solicitând casarea sentinței, pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie dispusă achitarea inculpatului pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive a infracțiunii imputate, invocând că, prima instanță eronat a apreciat probele și neîntemeiat a ajuns la concluzia că inculpatul se face vinovat de cele imputate prin rechizitoriu.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 decembrie 2018, s-au respins ca nefondate apelurile declarate, cu menținerea sentinței.

3.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia de a înceta procesul penal în privința inculpatului pe art. 201¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta lui constituie o contravenție prevăzută la art. 78¹ Cod contravențional, fără aplicarea sancțiunii contravenționale, în legătură cu expirarea termenului de prescripție prevăzut la art. 30 Cod contravențional.

Instanța de apel a remarcat că, necătând la faptul că inculpatul nu a recunoscut vinovăția sa în comiterea infracțiunii incriminate, prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, fapta lui Popov Serghei constituie o contravenție prevăzută la art. 78¹ Cod contravențional și este dovedită prin probele administrate, cercetate de către instanța de fond, cercetate suplimentar și verificate în ședința instanței de apel.

Cu referire la argumentele apărării, precum că în acțiunile lui Popov Serghei nu se regăsesc elementele infracțiunii de violență în familie, instanța de apel le-a respins ca fiind neîntemeiate, or, probele administrate în respectiva cauză penală au demonstrat cu certitudine vinovăția inculpatului în cele imputate.

De asemenea, instanța de apel a menționat că, în pofida faptului că suferințele

fizice nu au fost fixate prin raport de examinare medico-legală, inculpatul a admis în mod conștient survenirea acestor urmări cu scopul că nu va putea să probeze nimeni aplicarea loviturilor, fapt dovedit prin declarațiile părții vătămate care a declarat în ședința de judecată sub jurământ că a fost lovită în partea stângă peste față de către Popov Serghei, însă nu s-a adresat la poliție, deoarece de câte ori s-a adresat nu se întreprindeau careva măsuri legale.

Instanța de apel a subliniat că din declarațiile părții vătămate Popova Valentina, a martorilor Filipașco Lucia și Vetrogan Tamara, rezultă cu certitudine faptul că prima a fost agresată fizic, dar în ultima perioadă de timp agresată psihologic sistematic de către inculpatul Popov Serghei, fiind numită cu cuvinte necenzurate, atunci când se află în stare de ebrietate alcoolică. Or, starea de ebrietate alcoolică a fost confirmată, atât de martorii audiați, cât și de partea vătămată.

Privind violența psihică, instanța de apel a indicat că faptul existenței acesteia a fost dovedit prin raportul de expertiză psihiatrico - legală ambulator nr. 195 a - 2016 potrivit căruia în concluzie se indică că, cet. Popova Valentina de careva tulburări psihice nu suferă. După evenimentele menționate, examinata a dezvoltat „Tulburare de stres post-traumatică”, manifestată prin insomnie, cefalee periodică, starea de tensiune permanentă, în perioada comiterii asupra ei a acțiunilor de violență în familie, ea careva tulburări psihice de intensitate psihotică nu a manifestat, a putut înțelege corect caracterul și semnificația acțiunilor îndreptate asupra ei le putea percepe și în prezent le poate reda. Pe marginea cazului dat poate depune declarații (f. d. 60-62), inclusiv încheierea instanței de judecată de eliberare a ordonanței de protecție a victimei violenței în familie.

La fel, situația tensionată în familie este confirmată prin prezența ordonanțelor de protecție aplicată față de partea vătămată Popova Valentina, rapoartele de expertiză medico-legală care confirmă prezența leziunilor, adresarea la Centrul de asistență și Protecția a Victimelor și Potențialelor Victime ale Traficului de ființe Umane. Pe de altă parte inculpatul, la rândul său instigă copiii comuni, Popov Vladislav și Popov Constantin împotriva mamei, astfel că declarațiile acestora urmează a fi supuse dubiilor.

Totodată, instanța de apel a menționat că, la etapa urmăririi penale, organul de urmărire penală, în principiu corect a calificat acțiunile inculpatului în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal (în redacția Legii nr. 167 din 09.07.2010, Monitorul Oficial nr. 155-158 art.551 din 03.09.2010), însă având în vedere că art. 201¹ alin. (1) Cod penal (în redacția Legii nr. 196 din 28.07.2016, în vigoare de la data de 16.09.2016) până în prezent are următorul conținut: Acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin: a) maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății; b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei; c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară

a integrității corporale sau a sănătății, se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 3 ani.

Este evident, că în cazul dat, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, adică prevederile art. 201¹ alin. (1) Cod penal (în redactia Legii nr. 196 din 28.07.2016 în vigoare de la data de 16.09.2016) va avea efect retroactiv.

De asemenea, instanța de apel a subliniat că, dispoziția normei este expusă în redactia nouă prin care semnele calificative ale acțiunilor infracționale pasibile de sancționare conform acestei norme sunt mai concrete și mai exacte. Astfel, analizând situația de fapt stabilită în cadrul cercetării judecătorești în raport cu semnele calificative ale infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, instanța de apel a conchis că acțiunile inculpatului nu se încadrează în dispoziția acestei legi. Conform Legii nr. 196 din 28.07.2016 în vigoare de la 16.09.2016 din art. 201¹ alin. (1) Cod penal, au fost excluse „manifestată verbal, care a provocat suferință fizică, psihică și prejudiciu moral”, iar pentru maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale, a fost introdusă răspundere contravențională, în temeiul art. 78¹ Cod contravențional.

Totodată, instanța de apel analizând materialele cauzei a ajuns la concluzia că, nu sunt careva probe pertinente și concludente din care să rezulte că inculpatul i-a cauzat vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății părții vătămate.

Astfel, inculpatul în cazul dat, nu poate fi tras la răspundere penală, or, acțiunile prejudiciabile săvârșite de către inculpat nu sunt prevăzute de legea penală în vigoare la momentul judecării cauzei.

În urma celor menționate mai sus, instanța de apel a constatat că, acțiunile inculpatului urmează a fi încadrate în dispoziția art. 78¹ Cod contravențional, care prevede, maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale se sancționează cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore sau cu arest contravențional de la 7 la 15 zile. Prin urmare, legea penală nouă, apărută după ce acțiunile lui Serghei Popov au fost calificate ca infracțiuni, este mai favorabilă pentru inculpat, deoarece îi ameliorează situația.

De asemenea, instanța de fond justificat a încetat procesul contravențional în privința lui Serghei Popov în baza art. 30 Cod contravențional, deoarece conform prevederilor art. 30 alin. (2) Cod contravențional, termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de 12 luni, astfel contravenția a fost săvârșită de către Popov Serghei la data de 16.01.2016, iar la momentul pronunțării sentinței la data de 12.04.2018, termenul de prescripție era deja expirat.

4. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către:

4.1 Inculpatul Popov Serghei, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 12) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea deciziei și a sentinței, cu achitarea inculpatului, invocând că: partea vătămată l-a

învinuit din motivul partajării averii și anume spațiul locativ, instanțele de judecată au apreciat eronat probele, declarațiile părții vătămate sunt mincinoase, prin declarațiile martorilor se probează nevinovăția inculpatului.

4.2 Avocatul Zadorojnîi Andrei în numele inculpatului, indicând temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea deciziei și a sentinței cu achitarea inculpatului Popov Serghei invocând că, decizia pronunțată de către instanța de apel este una nemotivată, bazată pe probe examinate unilateral în defavoarea inculpatului; instanța de apel urma să respingă declarațiile părții vătămate ca fiind nefondate, or, acestea nu corespund circumstanțelor stabilite și sunt contradictorii; soluția adoptată de către instanța de apel contravine circumstanțelor cauzei; prin decizia pronunțată care este bazată doar pe presupuneri, inculpatului i s-a încălcat dreptul la un proces echitabil sub aspectul principiului contradictorialității procesului penal.

5. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 12 mai 2020, s-au admis recursurile declarate, s-a casat total decizia și s-a dispus rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

5.1 Pentru a decide astfel, instanța de recurs a constatat că, instanța de apel în urma efectuării cercetării judecătorești, urma să expună în hotărârea adoptată situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei săvârșite de către acesta sau nevinovăția acestuia și temeiul achitării, prevăzut de normele procesual penale, însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Colegiul penal lărgit judecând cauza a conchis că, instanța de fond recalificând acțiunile inculpatului, a stabilit fapta exact ca și în rechizitoriu și a omis să se expună asupra faptului că, art. 78¹ Cod Contravențional prevede semnul calificativ „vătămări neînsemnate”, care nu au fost reținute prin rechizitoriu.

În această ordine de idei, Colegiul penal lărgit a susținut că, atât instanța de fond cât și instanța de apel la pronunțarea deciziilor urma să țină cont de decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-2/2017 din 30 noiembrie 2017 (recurs în interesul Legii), prin care a fost uniformizată practica jurisprudenței naționale și detaliat s-a expus asupra acestui fapt.

Astfel, Colegiul penal lărgit a subliniat că, prin legea menționată acțiunile - violența în familie, adică acțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal comisă de un membru de familie asupra unui alt membru de familie, care a provocat suferință fizică și psihică, soldată cu prejudiciu moral, au fost dezincriminate.

În sensul legii noi, pentru ca faptele de violență în familie să fie încadrate în sfera ilicitului penal, acțiunile interzise de lege trebuie să fie soldate cu vătămarea ușoară a integrității corporale, pe când acțiunile violente cauzate de un membru de familie în privința altui membru de familie care s-au soldat cu vătămare neînsemnată

a integrității corporale urmează a fi calificate potrivit prevederilor art. 78¹ Cod contravențional. Prin introducerea art. 78¹ în Codul contravențional, nu a fost inclusă o nouă componentă de contravenție, ci s-a particularizat un tip special al contravenției prevăzute la art. 78 alin. (1) Cod contravențional, limitele specialului fiind dependente de legătura de rudenie între subiectul activ și subiectul pasiv al contravenției, prin urmare Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, a avut scop intensificarea activității și ridicarea eficienței în combaterea violenței domestice.

Drept urmare, art. 78¹ Cod contravențional, nu poate fi aplicat nici în contextul dezincriminării unor fapte penale, nici în ipoteza aplicării legii contravenționale în timp, or, până la modificarea art. 201¹ Cod penal prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, erau incidente prevederile art. 78 alin. (1) Cod contravențional, care prevedeau răspunderea contravențională în formă generală pentru acțiunile violente care au cauzat *vătămare neînsemnată* a integrității corporale.

Astfel, Colegiul penal lărgit a remarcat că poziția instanțelor de fond este una nefondată, or, tinând cont de prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, raportate la prevederile art. 275 pct. 9), 285 alin. (2) al aceluiași Cod, în virtutea principiului retroactivității legii penale noi, procesele penale în privința persoanelor care au săvârșit fapte de violență în familie în timpul acțiunii legii penale în redacția Legii nr. 167 din 09 iulie 2010 și ulterior acțiunile acestora au fost decriminalizate prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16 septembrie 2016, urmează a fi încetate în corespundere cu art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, din motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, deoarece asemenea situații reprezintă cauze de nereabilitare a persoanei.

În urma celor menționate mai sus, Colegiul penal lărgit a stabilit că nu poate pronunța o nouă hotărâre din motiv că, instanța de fond recalificând acțiunile inculpatului nu a stabilit corect fapta, or, o instanță de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca fondul cauzei, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești, deoarece judecarea fondului cauzei sunt atribuțiile exclusive ale instanțelor de fond.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2020, s-au admis apelurile declarate, s-a casat sentința integral, și s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

S-a achitat Popov Serghei învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

6.1 Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat, prin Legea nr. 196 din 28.07.2016, intrată în vigoare la 16.09.2016, au fost efectuate modificări în Codul penal, inclusiv la art. 201¹ alin. (1) Cod penal și potrivit dispoziției articolului dat se consideră infracțiune de violență în familie acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin:

- a) maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității

corporale sau a sănătății;

b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei;

c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății.

Deci, latura obiectivă a infracțiunii de violență în familie se exprimă prin cele trei modalități normative alternative, evidențiate supra.

Potrivit actului de sesizare a instanței, lui Popov Serghei i s-a incriminat că a manifestat un comportament violent față de fosta sa soție, exprimându-se în adresa ei cu cuvinte necenzurate, aplicându-i lovituri pe diferite regiuni ale corpului, îmbrâncind-o și amenințând-o, în rezultatul căruia i-a cauzat părții vătămate suferințe fizice și psihice.

Din învinuirea înaintată și statuările instanței de fond se evidențiază că, drept urmări prejudiciabile cauzate părții vătămate prin acțiunile inculpatului, au fost reținute suferințele psihice și fizice sub formă de înspăimântare și tulburare a liniștii.

Prin urmare, reieșind din cele consemnate anterior, instanța de apel a conchis că acțiunile inculpatului nu au atins gradul de vătămare prevăzut de norma de incriminare (vătămare ușoară), nefiind constatat nici scopul de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei, care în cazul modalității de izolare și intimidare este unul absolut necesar pentru a fi reținut alin. (1) art. 201¹ Cod penal în sarcina inculpatului.

Respectiv, raportând urmările survenite în cazul dat, la cele indicate de către legiuitor în dispoziția art. 201¹ alin. (1) Cod penal, rezultă că în acțiunile lui Popov Serghei nu poate fi reținută latura obiectivă a componenței de infracțiune de violență în familie, adică prin alte cuvinte suferințele psihice sub formă de înspăimântare și tulburare a liniștii, or acestea nu mai cad sub incidența ilicitului penal.

În continuare, instanța de apel analizând fapta inculpatului sub aspectul prevederilor normei contravenționale prevăzute de art. 78¹ Cod contravențional, a ajuns la concluzia că în acțiunile lui Popov Serghei lipsesc elementele contravenției de violență în familie.

În conformitate cu prevederile art. 78¹ Cod contravențional, contravenția de violență în familie este definită ca maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale.

Semnul calificativ indispensabil a contravenției prevăzute de art. 78¹ Cod contravențional, este provocarea vătămării neînsemnate a integrității corporale, care nu a fost nici invocat inculpatului și nici probat de acuzare.

Astfel, acțiunile inculpatului Popov Serghei nu întrunesc nici elementele contravenției prevăzute de art. 78¹ Cod contravențional.

Drept urmare, instanța de apel a ajuns la concluzia că Popov Serghei urmează

a fi achitat, de asemenea având în vedere că, în conformitate cu prevederile art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi.

7. Decizia instanței de apel, este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, indicând temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei la rejudecare, invocând că:

- instanța de apel, a dat o apreciere greșită probelor, în derogare de la prevederile art. 101 Cod de procedură penală, punând accentul doar pe depozițiile și versiunea inculpatului și o interpretare eronată a dreptului material, care nu coroborează cu celelalte probe administrate pe caz;

- în cazul în care instanța de apel nu este de acord cu aprecierea probelor de către instanța de fond și a ajuns la concluzia dispunerii achitării inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, urma să dezvăluie această concluzie expunându-și punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii și puse la baza deciziei de achitare, fapt care pe caz nu a avut loc, fiind efectuată o apreciere eronată și formală de ordin general a probelor și circumstanțelor cauzei penale;

- instanța de apel a considerat dovedit faptul că acele circumstanțe descrise în actul de învinuire adus lui Popov Serghei s-au derulat și au fost săvârșite, însă aceste acțiuni și această faptă s-a considerat doar că nu întrunește elementele infracțiunii, or, în caz contrar, în situația în care s-ar fi constatat lipsa faptelor descrise în actul de învinuire, instanța de apel ar fi dispus un alt motiv al achitării "lipsa faptului infracțiunii";

- având în vedere concluzia instanței de apel cu privire la fapta săvârșită de către inculpatul Popov Serghei, acuzarea consideră că urmare a modificărilor survenite în dispoziția art. 201¹ Cod penal, instanța nu era în drept să dispună achitarea inculpatului de comiterea infracțiunii incriminate, în situația în care la ziua de azi această faptă comisă de către Popov Serghei Fiodor nu mai constituie infracțiune;

- soluția de achitare bazată pe temeiul că fapta nu este prevăzută de legea penală poate fi adoptată de instanțe doar când, în speță, se dovedește că fapta incriminată inculpatului nu este reglementată de legea penală și nu constituie infracțiune;

- soluția cu privire la încetarea procesului penal fundamentată pe temeiul prevăzut la art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deja s-a consolidat în ultima perioadă în practica Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, astfel că în privința persoanelor care au fost puse sub învinuire în baza art. 201¹ Cod penal, în redacția Legii nr. 167 din 09 iulie 2010, iar acțiunile acestora au fost decriminalizate prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16 septembrie

2016, cauzele penale sunt încetate din motivul că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală;

- având în susținere prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, raportate la prevederile art. art. 275 pct. 9), art. 285 alin. (2) al aceluiași Cod, Plenul Colegiului penal, prin decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-2/2017 din 30 noiembrie 2017 (recurs în interesul Legii), prin care a fost uniformizată practica jurisprudenței naționale și detaliat s-a expus asupra acestui fapt, a considerat că, ”în virtutea principiului retroactivității legii penale noi, procesele penale în privința persoanelor care au săvârșit fapte de violență în familie în timpul acțiunii legii penale în redacția Legii nr. 167 din 09 iulie 2010 și ulterior acțiunile acestora au fost decriminalizate prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16 septembrie 2016, urmează a fi încetate în corespundere cu art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, din motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, deoarece asemenea situații reprezintă cauze de nereabilitare a persoanei”;

- în situația în care pe caz s-a dovedit că fapta incriminată și comisă de către Popov Serghei a fost decriminalizată și deci la momentul judecării cauzei penale nu mai constituie infracțiune, instanța de apel urma să constate că acestea constituie ”*circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală*” și în temeiul acestora urma să dispună o soluție de încetare a procesului penal și nu de achitare a inculpatului;

- instanța de apel a acționat pe caz și în derogare de la prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd limitele rejudecării cauzelor penale, or, prin Decizia din 12.05.2020 pronunțată pe caz de către Colegiul penal lărgit au Curții Supreme de Justiție, fiind admis recursul ordinar al procurorului, instanța ierarhică, de recurs a dispus instanței de apel a ține cont de "decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-2/2017 din 30 noiembrie 2017 (recurs în interesul Legii), prin care a fost uniformizată practica jurisprudenței naționale și detaliat s-a expus asupra acestui fapt”.

8. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință avocatul Zadorojnîi Alexandru, care pledează pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat, indicând că, temeiurile și motivele invocate nu s-au confirmat, instanța de apel s-a expus argumentat și motivat asupra aspectelor contestate și în prezentul recurs ordinar, instanța de apel corect a conchis că acțiunile inculpatului nu au atins gradul de vătămare prevăzut de norma de încriminare, nefiind constatat nici scopul de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei.

9. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel

pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarat în speță, acesta se întemeiază pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când:

6) hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temei de casare nominalizat, Colegiul penal lărgit constată că criticile aduse de către recurent și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, deoarece la o nouă rundă a procedurilor de judecare a cauzei în ordine de apel, nu au fost respectate pe deplin prevederile procesual penale cu privire la rejudecarea cauzei.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit notează, că hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica

corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Totodată, Colegiul penal lărgit ține să menționeze că potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

În conformitate cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, întrucât decizia contestată nu conține motive clare pe care se întemeiază soluția pronunțată.

Având în vedere prevederile legale citate, instanța de recurs ordinar remarcă, că în decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 12 mai 2020, prin care a fost dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, au fost evidențiate erorile care urmau a fi înlăturate de către instanța de apel la o nouă rejudecare, însă aspectele evidențiate au fost lăsate fără soluționare sau examinate superficial.

Potrivit deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 decembrie 2018, a fost menținută sentința Judecătoriei Chișinău /sediul Rîșcani/ din 12 aprilie 2018, prin care a fost încetat procesul penal în privința inculpatului Popov Serghei pe art. 201¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta lui constituie o contravenție prevăzută la art. 78¹ Cod contravențional, fără aplicarea sancțiunii contravenționale, în legătură cu expirarea termenului de prescripție prevăzut la art. 30 Cod contravențional.

Instanța de recurs a casat total decizia instanței de apel și dispus rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, motivând prin faptul că, atât instanța de fond cât și instanța de apel la pronunțarea deciziilor urma să țină cont de decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-2/2017 din 30 noiembrie 2017 (recurs în interesul Legii), prin care a fost uniformizată practica jurisprudenței naționale, unde detaliat s-a expus asupra acestui fapt, a remarcat că poziția instanțelor de fond este una nefondată, or, ținând cont de prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, raportate la prevederile art. 275 pct. 9), 285 alin. (2) al aceluiași Cod, în virtutea principiului retroactivității legii penale noi, procesele penale în privință persoanelor care au săvârșit fapte de violență în familie în timpul acțiunii legii penale în redacția Legii nr. 167 din 09 iulie 2010 și ulterior acțiunile acestora au fost decriminalizate prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16 septembrie 2016, urmează a fi încetate în corespundere cu art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, din motiv că există alte circumstanțe care exclud

tragerea la răspundere penală, deoarece asemenea situații reprezintă cauze de nereabilitare a persoanei.

La rândul său, instanța de apel aflându-se la a doua rundă a procedurilor, a casat sentința integral, pronunțând o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care: Popov Serghei învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, a fost achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, deși instanța de recurs a sesizat că la soluționarea cauzei urmează să se țină cont de decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-2/2017 din 30 noiembrie 2017, unde este indicat expres că procesele penale în privința persoanelor care au săvârșit fapte de violență în familie în timpul acțiunii legii penale în redacția Legii nr. 167 din 09 iulie 2010 și ulterior acțiunile acestora au fost decriminalizate prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16 septembrie 2016, urmează a fi încetate în corespundere cu art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, din motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, deoarece asemenea situații reprezintă cauze de nereabilitare a persoanei.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel a ignorat prevederile art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală: *„pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului”*, și nu a ținut cont de decizia Curții Supreme de Justiție nr. 4-1ril-2/2017 din 30 noiembrie 2017, prin care a fost uniformizată practica jurisprudenței naționale în astfel de spețe, care în temeiul art. 7 alin. (9), 465⁴ alin. (2) Cod de procedură penală, prevăd că: *Deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție pronunțate ca urmare a examinării recursului în interesul legii sunt obligatorii pentru instanțele de judecată în măsura în care situația de fapt și de drept pe cauză rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.*

În acest sens, Colegiul penal lărgit reiterează că, conform Deciziei Plenul Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 30.11.2017, 4-1ril-2/2017: *„Față de cele ce preced, având în susținere prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, raportate la prevederile art. art. 275 pct. 9), 285 alin. (2) al aceluiași Cod, Plenul Colegiului penal consideră că, în virtutea principiului retroactivității legii penale noi, procesele penale în privința persoanelor care au săvârșit fapte de violență în familie în timpul acțiunii legii penale în redacția Legii nr. 167 din 09 iulie 2010 și ulterior acțiunile acestora au fost decriminalizate prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016, în vigoare din 16 septembrie 2016, urmează a fi încetate în corespundere cu art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, din motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, deoarece asemenea situații reprezintă cauze de nereabilitare a persoanei”*.

În consecință, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a emis o decizie de achitare a inculpatului cu o motivare superficială, ignorând prevederile art. 7 alin. (9), 436 alin. (2) Cod de procedură penală, fără a clarifica aspectele esențiale

descrise supra, prin ce a fost afectată decizia adoptată, or, decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, astfel recursul declarat urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanța de apel în alt complet de judecată.

10. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în apeluri și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursurile declarate, nominalizate și în prezenta decizie, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în baza probelor cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, cu respectarea cerințelor art. 414, 415 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu și echitabil, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, conformă cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

11. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2020, în cauza penală privindu-l pe **Popov Serghei XXXXX**, cu dispunerea rejudecării de Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **16 decembrie 2021.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor